

פינחס ב

בטומאה, וואלט ער דאס געזאגט בפירוש, ע"ד ווי ער זאגט אין פ' בהע-
לותך לגבי דעם ווארט „במועדו" וועל-
כער שטייט ביים קרבן פסח — אף
בשבת . . אף בטומאה⁵.

אויך דארף מען פארשטיין: פארוואס
טאקע איז דא רש"י נישט מפרש „במועדו"
— אף בשבת אף בטומאה?

און אע"פ אז בנוגע לשבת דארף מען
דא בפרש"י נישט קיין לימוד, ווייל דאס
שטייט בפירוש ווייטער אין 2109⁶
„עולת שבת בשבתו על עולת התמיד",
דארף מען אבער האבן א לימוד אז מאיז
מקריב דעם תמיד, אפילו בטומאה⁷.

ב. דער אבן עזרא' טייטשט „במו-
עדו" — „שלא יקדמו קודם הבוקר
ושלא יאחר אחר הערב". ולפ"ז איז מובן
פארוואס עס דארף שטיין „במועדו",
אע"פ וואס עס שטייט ווייטער „שנים
ליום עולה תמיד" און „אתי הכבש אחד
תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה
בין הערביים", ווארום דער פסוק קומט
מדגיש זיין זמנו המדויק „שלא יקדמו . .
ושלא יאחר כו"⁸.

(4) ט, ב.

(5) ותירוצו של הרא"ם, ומה שלא פירש פה
במועדו אפילו בטומאה כמו גבי פסח הוא לב' סיבות
הא' כו" (עיי"ש) — לכאורה צע"ג, דגם לפירושו הוי
ל' לרש"י לכתוב (להוסיף) כאן „אף בטומאה".

(6) כת, י"ד.

(7) עה"פ, וכ"ה בחזקוני כאן בפ' השני.

(7) כת, ד.

(8) ברינו בחיי כאן לאחר שמעתיק לשון רש"י
כתב „אבל בא לומר שלא יקדים כלום קודם עולת
הבוקר ולא יאחר כלום אחר עולת הערב". אבל
(נוסף לזה, שבפשט' אין ענין זה שייך
לבמועדו) — ענין זה מבואר כבר לעיל בפ' צו (ו),
(ה) כמבואר בפרש"י שם.

א. אין פסוקי „צו את בני ישראל
ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי
ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו"
שטעלט זיך רש"י אויף דעם ווארט
„במועדו" און איז מפרש: „בכל יום הוא
מועד התמידים".

דארף מען פארשטיין:

וואס איז רש"י מוסיף אויף דעם וואס
עס שטייט בפירוש תיכף אין דעם פסוק
שלאח"כ? דארטן שטייט „שנים ליום
עולה תמיד", אז דער זמן הקרבת התמיד-
דים איז תמיד, בכל יום — איז צוליב
וואס דארף דאס רש"י מפרש זיין אין
דעם ערשטן פסוק אויפן ווארט „במו-
עדו"?⁹

דער רא"ם לערנט אז רש"י קומט נישט
זאגן אז דאס איז א מצוה הנוהגת בכל
יום, ווארום דאס שטייט דאך מפורש אין
פסוק (כנ"ל), נאר „הכי פירושה", אז
יעדן טאג איז דער „זמן התמידים ואין
שום מונע בהם שאפילו בטומאה מקרי-
בין אותן ביומו".

אבער דער פ"י אין רש"י איז לכא"ו
צע"ג: רש"י האט געשריבן פירוש
(אויך) פאר א בן חמש למקרא, היינו
בלשון ברורה (אויך) פאר עס, און אויב
רש"י וואלט געמיינט זאגן אז מ'איז
מקריב די תמידים אלעמאל אפילו

(1) פרשתנו כת, ב.

(2) כת, ג.

(3) בגי' מבאר דכאן הוא עיקר הציווי, ומ"ש
עוה"פ „שנים ליום גו" הוא (כל רש"י) אזהרה לבית
דיו, עיי"ש. אבל בפשט' ובפרש"י כפשוטו לכאורה
פ"י „אזהרה לביד" הוא (רק) על ההכפלה „ואמרת
להם".

יעדער קרבן איז מען מקריב אין דעם קבוע־דיקן טאג וואס מ'האט פאר אים באשטימט, וואס איז מיוחד לו.

אבער בנוגע צום קרבן תמיד, וואס פאר אים, איז נישט אויסגעטיילט גע- ווארן א ספעציעלער טאג, מאיז אים מקריב שטענדיק, תמיד, יעדן טאג (וכשמו — קרבן תמיד; עולה תמיד¹⁴), פאסט דאך נישט ביי אים צו זאגן דעם לשון „במועדו“.

און דערפאר לערנט נישט רש"י ווי דער פירוש האבן עזרא „שלא יקדמו קודם הבוקר ושללא יאחר אחר הערב“ — ווארום לפירושו באציט זיך „במועדו“ (נישט אויף דעם זמן המיוחד וקבוע לקרבן תמיד, נאר) אויף א הגבלה אין דעם זמן גופא (וואס מאיז מקריב — בכל יום ויום), אז מען דארף זיין זהיר אויף נישט מקדים זיין זמנו קודם הבוקר און נישט מאחר זיין זמנו לאחר הערב — וואס אויף דעם פאסט נישט דער אויס- דרוק „במועדו“¹⁵ — דאס איז נישט א מועד קבוע, דער אויסגעטיילטער זמן פארן תמיד, נאר א דין¹⁶ (און בשייכות צו אלע קרבנות¹⁷).

אויך: ס'איז נישט מסתבר צו טייטשן בפשוטו של מקרא כפירוש הנ"ל, ווארום¹⁸ דעמאלט וואלט „במועדו“ גע-

וצריך ביאור: פארוואס לערנט נישט רש"י ע"ד ווי דער פירוש פון אבן עזרא, וואס לויט אים איז מובן פאר- וואס עס דארף שטיין „במועדו“, און דאס איז א פירוש וועלכער לייגט זיך בפשוטו של מקרא¹⁹.

ג. וי"ל דעם ביאור בזה:

דער חילוק צווישן פירוש רש"י בפרשתנו און פרש"י אין פ' בהעלותך איז:

אין פ' בהעלותך קומט רש"י מפרש זיין דעם יתור פון דעם ווארט „במועדו“. ווארום דער פסוק איז דארט גלייך ממשיך זמנו המדויק „בארבעה עשר יום בחודש הזה בין הערבים גו"¹¹. דעריבער לערנט רש"י אז דער יתור קומט צו לאזן הערן א נייעס דין — „במועדו אף בשבת במועדו אף בטומ- אה“.

משא"כ בפרשתנו איז ביי רש"י שווער דער טייטש פון דעם ווארט „במועדו“: דער פשוטער טייטש פון „במועדו“ איז — אין דעם זמן וואס איז דערויף באשטימט געווארן. און ווי רש"י טייטשט „למועד“¹² — „לאותו מועד המיוחד שקבעתי לך“¹³.

ועפ"ז: בשלמא בנוגע לקרבנות שבת ור"ח ורגלים, קרבנות וואס קומען מזמן לזמן, איז מובן דער לשון „במועדו“ —

(14) פרשתנו כח, ג. ובתצוה (כט, מב): עולת תמיד.

(15) ובפרט ע"פ המבואר לקמן ס"ו, דבמועדו קאי גם אמוספי שבת כו'.

(16) וע"ד קרבן מוסף דשבת (וכיו"ב ב"ח ורגלים) דומן המיוחד וקבוע להקרבן הוא „ביום השבת“, ומלבד זה יש דין מיוחד „על עולת התמיד“ — „מגיד דאין קרבין אלא בין שני התמידים וכן בכל המוספים נאמר על עולת התמיד תלמוד זה“ (פרש"י כח, י"ד), דזה אינו חלק מעצם קביעת זמן להקרבן ביום השבת.

(17) וראה לעיל הערה 9.

(18) משא"כ ע"פ המובא לקמן ס"ו.

(9) להעיר דברפשי לא הובאה דרז"ל (ת"כ צו ז, לח. וראה גם חולין כב, א (ובפרש"י) ושי"ן ועד"ז הוא במגילה כ, סע"א) עה"פ (צו שם) ביום צותו, דכל הקרבנות אין כשרים אלא ביום.

(10) וראה באר מים חיים (לאחי המהר"ל) כאן. ט, ג.

(11) וירא יח, יד. וראה גם פרש"י שם כא, ב.

(12) ובהלשון (תרומה כה, כב) „ונועדתי לך שם“, שפרש"י „כשאקבע מועד לך לדבר עמך“. למועד שאבוא שם לדבר אליך“. וראה גם תצוה כט, מב-מג ובפרש"י.

ד. למאי נפקא מינה אט דער גדר פון דעם קרבן תמיד²⁰ אז „בכל יום הוא מועד התמידים“? — איז דאס מובן בפשטות:

ווייטער אין דער פרשה, בנוגע דעם קרבן פון שבת, שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער „עולת שבת בשבתו“ און איז מפרש „ולא עולת שבת בשבת אחרת הרי שלא הקריב בשבת זו שומע אני יקריב שתיים לשבת הבאה ת"ל בשבתו מגיד שאם עבר יומו בטל קרבנו“.

ויש לעיין: ווי איז דער דין בנוגע לתמיד, צי בא קרבן תמיד יקריב שנים ליום הבא, אדער „אם עבר יומו בטל קרבנו“.

לכאורה וואלט מען געקענט זאגן אז פון שבת לערנט מען דאס אפ בנוגע לכל הקרבנות, כדיוק לשון רש"י „מגיד שאם עבר יומו“ (ניט „אם עבר שבחו“ וכיו"ב), וואס דערמיט איז „מגיד“ אז בא א קרבן, „אם עבר יומו — דער טאג פון יעדן קרבן, איז — בטל קרבנו“.

ס'איז אבער שווער צו זאגן אזוי, ווארום מיט עטלעכע פסוקים ווייטער אויפן פסוק²¹ „זאת עולת חדש בחדשו“ זאגט רש"י „שאם עבר יומו בטל קרבנו ושוב אין לו תשלומין“. דערפון איז מובן

דארפט געזאגט ווערן נאך דעם ווי תורה זאגט דעם זמן הכללי והפרטי פון הקרבנות „שנים ליום עולה תמיד את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים“. ווארום דער „במועדו“ איז לפירושו ניט קיין ביאור אין דעם עצם זמן נאך א פרט און הגבלה אין זמנו הכללי דיום והפרטי דבוקר ובין הערביים, „שלא יקדמו קודם הבוקר ושלא יאחר אחר הערב“.

פון דעם וואס די תורה איז מקדים דעם ווארט „במועדו“ איידער דעם זמן הכללי, ועאכו"כ איידער דעם פרטית-דיקן זמן פון יעדן תמיד — בבוקר און בין הערביים, איז מובן, אז דער „במועדו“ רעדט אין דעם עצם זמן זיי-נעם.

דעריבער איז רש"י מפרש „בכל יום הוא מועד התמידים“, אז דער פסוק טוט דא אויף א נייע הגדרה בנוגע לקרבן תמיד:

בפשטות לערנט מען¹⁹, אז קרבן תמיד איז ניט גלייך צו אלע קרבנות המועדים וואס יעדער איינער פון זיי האט זיין מועד, זיין זמן קבוע, משא"כ תמיד האט ניט קיין מועד קבוע, מ'איז אים מקריב תמיד, יעדן טאג, און דעריבער ווערט ער אנגערופן „עולה תמיד“

— זאגט רש"י אז מיט „במועדו“ קומט דער פסוק זאגן אז דער פירוש איז ניט אזוי, נאך אז „בכל יום הוא מועד התמידים“, יעדער טאג איז א מועד אן אויס-געטיילטער זמן פאר הקרבת התמיד של יום זה: כל יום ויום בפני עצמו איז א באזונדער (מועד —) זמן פאר דעם תמיד פון דעם טאג, ביומו.

(20) בצפנת פענח (מהד"ת כו, א. וראה גם שם פח, א): „נ"מ גבי גדר תמיד אם החיוב בכל יום ויום פרטי להקריב אחד בבקר ואחד בערב או זה חיוב תמידי שבכל יום יקריב שני תמידים. ומבאר עפ"י כוונת הירושלמי ברכות פ"ד ה"א „שתהא שחיטתו לשם היום“.

אבל אין זה הענין המבואר בפנים. כי בפנים מדובר לא דהחיוב בכל יום ויום הוא פרטי, אלא — שכל יום ויום, הוא זמן מסויים ומיוחד להקרבת התמיד ביום זה, משא"כ שאלת הצפון היא לגבי החיוב דהקרבת התמיד (לא כ"כ לגבי עצם היום).

וראה לקח טוב (להר"י ענגל) כלל ו' (לג, א).

(21) כח, יד.

(19) מצד הלשון עולה (עולת) תמיד — וכפי שלמדנו ע"פ בפרש"י פ' תצוה כו, ב. כט, מב.

אז דער לימוד פון „עולת שבת בשבתו“ איז ניט בנוגע יעדן קרבן.

נאכמער: אפילו בנוגע לקרבנות המועדים שטייט א באזונדער לימוד — פריער אין פ' אמור אויף „דבר יום ביומו“²² טייטשט רש"י „הא אם עבר יומו בטל קרבנו“.

ועפ"ז קומט לכאורה אויס, אז בנוגע צום קרבן תמיד זאגט מען ניט „אם עבר יומו בטל קרבנו“²³, דלא ככל קרבנות הנ"ל.

ועפ"י ביאור הנ"ל בפירוש רש"י י"ל, אז דער דין איז אויך בא קרבן תמיד:

וויבאלד אז דער גדר פון קרבן תמיד איז, כנ"ל, ניט בלויז אז מען דארף שטענדיק, בכל יום מקריב זיין א קרבן, נאר „בכל יום הוא מועד התמידים“, יעדער טאג איז א באזונדער מועד, אן אויסגעטיילטער זמן קבוע ומיועד פאר הקרבת התמיד דיום זה, איז במילא מובן אז אויך אויפן תמיד איז חל דער כלל אז אויב „עבר יומו“ — וועלכער איז „מיועד“ פאר הקרבת תמיד דיום זה — איז „בטל קרבנו“.

ה. פונדעסטוועגן דארף מען ניט האבן אויף דעם א לימוד מיוחד (אז אויך ביי „תמיד“ איז דער דין אז „עבר יומו כו“) — אעפ"ז אז שבת ורגלים זיינען דאך זיכער אויסגעטיילטע טעג וואס מאיז מקריב בהם קרבן, ואעפ"כ דארף

(22) כג, לו.

(23) ודוגמתו: פ"ש וקרבן חה"ש. וראה לקמן וכן הערה 33.

ע"ד ההלכה — ראה ברכות (כו, א) דנקט הגמרא בפשיטות דבנוגע לקרבן אמרים עבר יומו בטל קרבנו, ושם מדובר בקרבנות תמיד (ראה פרש"י שם בסוף הע' ובמהרש"ל שם). וראה תמורה יד, א. ת"כ אמור שם.

אבל — כ"ז אינו שייך לפרש"י עה"ת — פשוטו של מקרא.

מען ביי זיי יע האבן א פסוק ולימוד מיוחד אז „אם עבר יומו בטל קרבנו“

— ווייל עס איז פאראן א חילוק עיקרי צווישן די קרבנות פון שבת כו' און קרבן תמיד:

די אויסגעטיילטקייט (לגבי שאר ימות השנה) פון שבת און רגלים, איז ניט מצד הקרבת הקרבנות שבהם, נאר מצד עצמם: שבת איז א יום קדוש און איז אסור במלאכה, ועד"ז די יו"ט — זיינען ימים מיוחדים באיסור עשיית מלאכה ובמצות המיוחדים להם; נאר אין די טעג קומען צו אויך חובבים פון בריינגען קרבנות המיוחדים להם.²⁴

און דערפאר, איז לולא דעם לימוד מיוחד, וואלט געקענט זיין א קס"ד אז מ'זאל דעם קרבן משלים זיין בשבת הבאה, ועד"ז בנוגע די יו"ט²⁵.

משא"כ בנוגע לתמידים, איז לויט פירוש רש"י אז „בכל יום הוא מועד התמידים“, איז די אויסגעטיילטקייט פון דעם טאג נאר דורך, צוליב, דעם קרבן ליום זה, ובמילא איז פשוט²⁶ אז „אם

(24) וכפשוטו הכתובים בפ' מועדות (אמור כג, ד ואילך), שבכל מועד מקדים הכתוב ענינו המיוחד — המצותי ואיסור עשיית מלאכה, ואח"כ הקרבן דהיום. ובפ' משפטים (כג, יד ואילך), ובפ' תשא (לד, יח ואילך) לפני — נזכרו הרגלים בפ"ע, ולא קרבנות שלהם.

(25) בנוגע לר"ח ראה לקמן הערה 30.

(26) דאם כל יום יום הי' חלוק ומיוחד בפ"ע בלא"ה, אלא דישנו חוב להקריב בכל יום קרבן, הי' מקום (לקס"ד) להשלים קרבן דיום זה ביום (אחד) שלאחריו, אבל מכיון דכל יחודו דהיום הוא מצד הקרבן דיום זה, איז מקום להשלים ולהביא קרבן זה למחרתו — שהרי אינו יום שלפניו.

(*) אלא שמצוה המיוחדת דחג השבועות — „יום הביכורים“ — היא „והקרבתם מנחה חדשה לה' וגו'“ (אמור כג, טז ואילך). ואדרבא — בחגה"ש לא נזכר כלל בפ' אמור קרבן מוסף שלו (ראה פרש"י שם, יט).

פון די טעג איז (אויך) צוליב די קרבנות של היום, די טעג זיינען מיועד וקבוע פאר די קרבנות שביום זה²⁹.

והדרא קושיא לדוכתא: פארוואס דארף מען א לימוד מיוחד (בנוגע שבת ור"ח) אז „אם עבר יומו בטל קרבנו“?

ז. ויש לומר דעם ביאור בזה — בהקדים הביאור אין די חילוקי הלשונות וואס מען געפינט דערביי: בא שבת שרייבט רש"י אן אריכות „הרי שלא הקריב בשבת זו שומע אני יקריב שתיים לשבת הבאה ת"ל בשבתו מגיד שאם עבר יומו בטל קרבנו“, משא"כ מיט עטליכע פסוקים ווייטער, ביי ר"ח זאגט רש"י בקיצור (וביחד עם זה גם הוספה „ושוב כו“) „שאם עבר יומו בטל קרבנו ושוב אין לו תשלומין“.

און פריער אין פ' אמור אויפן פסוק „דבר יום ביומו“ זאגט רש"י בקיצור (ובלי ההוספה): „הא עם עבר יומו בטל קרבנו“.

איז בשלמא בא ר"ח, וויבאלד אז דאס קומט מיט עטלעכע פסוקים לאחרי פירושו אויף „בשבתו“, איז מובן וואס ער דארף ניט נאכאמאל איבערזיין באריכות „הרי שלא הקריב בר"ח זו וכו“³⁰. אבער בנוגע לקרבנות המועדים בפ' אמור (שלפני זה ובספר אחר), פאר- וואס זאגט ער דארטן בקיצור און זאגט ניט ע"ד ווי ער זאגט דא בנוגע לשבת „הרי שלא הקריב בשבת זו וכו“?

עבר יומו — דער טאג וואס איז אויס- געטיילט און מיועד פאר דעם תמיד של יום זה, איז „בטל קרבנו“²⁷, קען מען עס ניט בריינגען מארגן, וואס איז אויסגע- טיילט בפ"ע פאר דעם תמיד דיומו (פון דעם מארגן).

ו. דאס איז אבער נאך ניט קיין ביאור מספיק:

ס'איז מסתבר צו זאגן, אז דער ערשטער פסוק פון פרשת הקרבנות „צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניוחתי תשמרו להקריב לי במועדו“ איז א הקדמה כללית צו די אלע קרבנות וואס קומען בהמשך הפר- שה — תמידים, מוספי שבת ור"ח ורגלים, וואס זיי אלע זיינען „לחמי לאשי גו“, און מיט „ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו גו“ הויבט אז דער פסוק אויסצוטיילן די פרטי הקרבנות, יעדערן בפ"ע — אנהויבנדיק פון קרבן תמיד.

ולפ"ז קומט אויס אז אויך דער ווארט „במועדו“ גייט אויף די אלע קרבנות, ווי דער פסוק רעכנט ווייטער די זמנים פון יעדן קרבן, שבת ר"ח ורגלים (רש"י איז נאך מבאר²⁸ אז אויך בא תמיד איז דער זעלבער פירוש פון „במועדו“ וויבאלד אז „בכל יום הוא מועד התמידים“).

ובמילא מובן, אז די קרבנות פון שבת ר"ח ורגלים זיינען ניט קיין ענין נוסף אויף די טעג, נאר די אויסגעטיילטקייט

(29) להעיר ממש בפ' אמור כג, לו.

(30) וזוהו שהוסיף רש"י „שוב אין לו תשלומין“ משמע שהמדובר לא בתשלומין בר"ח הבא כ"א בהמים שלאחרי ר"ח זה, שא"ל להשלים קרבן דריח בימי החודש שלאחריו (משא"כ בשבועות), משא"כ בשבת אין קסיד להשלים קרבן שבת בימות החול — ראה דברי דוד להט"ו כאן כה, ויד.

(27) וע"ד קרבן פסח דזמנו בי"ד בניסן בין הערבים, דגם בו נאמר (בהעלותך ט, ב) „במועדו“ (כנ"ל בפנים), דלא ה"י קסיד להשלים הקרבן, אלא שנאה פרשה וציווי בפ"ע מאת ה' — הפרשה דפ"ש. (28) ומובן בפשטות יותר הטעם לביאור זה, מכיון ש„במועדו“ קאי על „תמיד“ ומוספי שבת כו' יחד.

ער קומט משלים זיין דעם חיוב וואס ער האט געדארפט טאן א פריערדיקן טאג, וכיו"ב. ב) מצד דער חפצא, א זאך וואס מ'האט געדארפט טאן מיט א געוויסער חפצא, טוט ער דאס מיט דער חפצא בזמן שלאח"ז.

[וע"ד די תשלומין מצד דער מצוה פון „והשיב את הגזילה אשר גזל“³⁶, וואס בשעת די גזילה קיימת, גיט ער אפ די זאך אליין, און איז מקיים „והשיב את הגזילה“ כפשוטו (חפצא); בשעת די מציאות איז מער נישט קיים, צאלט ער אפ די שווי פון דער גזילה און איז משלים דעם חיוב מצוה וואס ליגט אויף אים (גברא)³⁷].

וע"ד³⁸ בנוגע להקרבת הקרבנות: מצד דעם וואס יעדער קרבן האט זיין קבוע-דיקן זמן — „במועד“, איז מובן אז דעם קיום החיוב והמצוה פון הקרבת קרבן ביום זה קען מען נישט מקיים זיין דורך מקריב זיין אים אין אן אנדער טאג³⁹. און דאס איז רש"י מדגיש בנוגע לתמידים אז „בכל יום הוא מועד התמידים“, במילא האט קיין ארט נישט אז דעם קיום מצות הקרבת התמידים דיום זה, זאל מען מקיים זיין דורך ברענגען אים אין א צווייטן טאג וואס איז נישט „מועד“.

וע"ד⁴⁰ איז מובן בנוגע אלע קרבנות שבפרשתנו וואס „במועד“ גייט אויף זייער זמן קבוע ליום מסוים, די מוספי שבת בשבת, ר"ח ורגלים — ס'איז נישט

מפרשים זאגן⁴¹, אז בא רגלים דארף מען נישט אנקומען צו א לימוד „שאינ מביאין עולת י"ט ב"ט אחר“, ווארום ס'איז פשיטא אז „אם לא הקריבו בפסח שלא יקריבו בשבועות תשלומין לפסח“⁴² אע"ג דשוין בקרבנותיהם מ"מ תרי שמות ניהו אבל שבתות ור"ח זכולהו חד שמא ניהו סד"א שיקריב בשביל תשלומי ראשון קמ"ל⁴³.

ולפ"ז, איז דער לימוד „דבר יום ביומו“ בנוגע לקרבנות הרגלים שולל די תשלומין פון איין טאג יו"ט אין דעם שפעטערדיקן טאג (טעג) אין דעם זעלבן יו"ט⁴⁴ גופא — ב' ימי הפסח ו' ימי הסוכות⁴⁵.

די שאלה איז אבער: פארוואס זאל מען נישט דארפן קיין לימוד אז „אם לא הקריב בפסח זה יקריב שתיים בפסח הבא“⁴⁶, וע"ד⁴⁷ בנוגע לשבועות⁴⁸.

ח. וי"ל דעם ביאור אין דעם:

אין דעם גדר פון תשלומין זיינען דא כמה אופנים, (ומהם: א) מצד דעם גברא,

(31) ביאורי מהרא"י על פרש"י פרשתנו (והובא בש"ח כאן).

(32) להעיר מל' הרמב"ם דלקמן הערה 41: למחר אז למועד אחר. ואכ"מ.

(33) וע"ד תשלומי שלמי חגיגה (אמור שם, לט בפרש"י). וראה הערה 38.

(34) ראה רא"ם לפרש"י אמור שם.

(35) ואף שכבר ידעינן שאין תשלומין בחג זה עצמו (כפרש"י אמור, כנ"ל) — הרי שם עכ"פ יש הקרבת קרבן בחג זה, משא"כ אם לא הקריב בפסח זה כלל, קס"ד שיקריב שתיים לפסח הבא.

(35) במשכיל לדוד פרשתנו: והשתא דכתב"י רחמנא בשבת ור"ח אתו כולהו מועדות מנייהו במה מצינו דלית להו תשלומין לא של פסח בעצרת ולא של פסח שנה זו בפסח של שנה אחרת. אבל — לא מצינו לימוד כזה „מה מצינו“ בפרש"י, בפשש"מ. וראה בכללות חילוק הלימודים כ"אם עבר זמנו בטל קרבנו“ במפרשי רש"י כאן ובפ' אמור. ובמפרשי הספרי כאן.

(36) ויקרא ה, כג.

(37) אף שלא נזכר בפרש"י עה"ת ויקרא שם, דרשות רז"ל בזה (ראה ב"ק סו, א. וש"נ. וראה פרש"י סנהדרין עב, א ד"ה אבל לענין רמב"ם הל' גניבה פ"א הי"ב. הל' גזילה ואבידה פ"א היה. ועוד) — מובן ענין הנ"ל גם להלומד פשש"מ, דהרי סברא היא.

(38) וענין התשלומין מצינו בפשש"מ רק בקרבן יחיד — שלמי חגיגה, וגם ע"ז צריך לימוד מיוחד (פרש"י אמור כג, לט).

און דעם דין לערנט מען אפ אויך
בנוגע לר"ח ורגלים.

משא"כ בנוגע לתמיד, אע"פ אז בכל
יום הוא מועד התמידים — איז ניטא
קיינ קס"ד אז מ'זאל מקיים זיין דעם
חיוב תמיד דהיום מיט זיין הקרבה
למחר, וויבאלד אז מחר איז ניט
„מועדו“⁴⁰. מ'האט אבער ניט קיין לימוד
אז „בטל קרבנו“, אז די מציאות הקרבן
ווערט בטל. במילא איז ע"פ פשוטו של
מקרא יש לומר אז מ'קען (נאכמער —
מ'דארף) מקריב זיין די תמידים למחר,
וויבאלד אז ס'איז דא די מציאות (אדער
די דמי) הקרבן⁴¹.

ועפ"ז איז מובן בפשטות, אז בנוגע
לרגלים איז ניטא אפילו קיינ קס"ד אז
אויב מ'איז ניט מקריב בפסח, קריב
שמים בפסח הבא וכיו"ב בשבועות

— ווארום די שקלים פון יעדן יאר
וועלכע זיינען צוליב קויפן קרבנות
צבור של כל שנה ושנה זיינען דאך אג-
דערע בכל שנה ושנה, ווי רש"י האט
שוין מפרש געווען פריער⁴² „נתנו כל
אחד מחצית השקל והן לקנות מהן
קרבנות צבור של כל שנה ושנה“, איז
ניטא קיין סברא אז מ'זאל ברענגען די
קרבנות פון איין שנה איז א חג פון דער
צווייטער שנה (אפילו מצד די מציאות
הקרבן, ניט נאר מצד דער השלמה פון
דעם חיוב ומצוה כנ"ל), וויבאלד די
שקלים של שנה זו האבן קיין שייכות
ניט צו די קרבנות (ודמי הקרבנות)
שבשנה שני⁴³.

(40) ראה לעיל הערה 26.

(41) להעיר מלשון הרמב"ם הל' תמידין ומוספין
ספ"ח (מתמורה יד, א): ואינו חייבין להקריב השאר
למחר או למועד אחר אלא כל קרבן צבור שעבר
זמנו בטל קרבנו.

(42) תשא ל, טו.

(43) ע"ד ההלכה — ראה רמב"ם הלכות שקלים
פ"ד ה"א.

קיינ קס"ד אז בשעת מ'האט פארפעלט
צו מקריב זיין מוסף שבת זאל מען
משלים זיין די מצוה וחיוב דיום זה
בשבת הבאה (וכיו"ב בר"ח ורגלים).

ט. די שאלה בלייבט אבער: ווי-
באלד אז ס'איז דא די מציאות פון דעם
קרבן, דער כבש המזומן פאר דעם תמיד
דיום זה, זאל מען דעם כבש מקריב זיין
למחר, ועד"ז במוספי שבת — זאל מען
מקריב זיין בשבת הבאה די כבשים וואס
זיינען געווען אנגעגרייט פאר דעם
פריערדיקן שבת, מצד דעם וואס דאס
איז א כבש המזומן פאר א תמיד אדער
פאר שבת. (און אפילו אויב מ'האט נאך
ניט אנגעגרייט דעם כבש לתמיד אדער
למוסף שבת וכיו"ב, וויבאלד אבער
ס'איז דא די געלט בקדוש (בלשכה),
מייוחד ומזומן פאר די כבשי התמיד
ומוספי שבת, זאל מען דאס נוצן פאר
דער הוספה בתמידים דלמחר, ועד"ז
בנוגע לשבת).

און דאס איז דער חידוש „הרי שלא
הקריב בשבת זו שומע אני יקריב שמים
לשבת הבאה“: די קס"ד דא איז ניט אז
מ'זאל משלים זיין דעם חיוב מצות
הקרבת מוסף שבת שלפנ"ז⁴⁴, נאר מצד
דער מציאות פון די כבשים לקרבן
(אדער די געלט לקרבן).

— איז אויף דעם לערנט מען אפ פון
„בשבתו“ — „מגיד שאם עבר יומו בטל
קרבנו“, ס'איז ניטא די מציאות פון דעם
„קרבנו“, ניט בלויז ס'איז ניטא דער חיוב
מצות הקרבנות פון פריערדיקן שבת,
נאר בשעת אז „עבר יומו“ איז נתבטל
געווארן דער קרבן שבת זו.

(39) ולכן אין רש"י כותב „שומע אני ישלים
לשבת הבאה“ וכיו"ב. ולהעיר משינוי לשון רש"י
„קריב שמים לשבת הבאה“ ולא כנספרי „קריב
לשבת הבאה“.

י"ד. פון יינה של תורה שבפירוש רש"י זה:

עס איז ידוע אז די השראת השכינה אין מקדש (ועי' בכל העולם כולו) איז געווען דורך די קרבנות. וכמובן, איז יעדער סוג פון קרבנות פארבונדן מיט אן אנדער אופן אין דער השראה (לויט די גדרים ותנאים פון כל קרבן וקרבן).

ועד' בנוגע די קרבנות שבפרשתנו — וואס זיי טיילן זיך אין צוויי סוגים: א) קרבן תמיד, וואס ווערט געבראכט שטענדיק בכל יום ויום, ב) מוספי שבת ר"ח ורגלים — זיינען זיי פארבונדן מיט צוויי (כללית/דיקע) אופנים אין השראת הקדושה:

די קרבנות פון מוספי שבת, ר"ח ורגלים, טוען אויף די השראת הקדושה וואס מאכט איבער דעם "זמן" — אין די טעג איז מאיר א קדושה (קדושת שבת, ר"ח ויו"ט) בגלוי וואס פועלט אז דער זמן זאל ווערן א זמן קדוש.

אבער דערפון וואס די קדושה בימים אלו מאכט איבער דעם זמן, איז פאר- שטאנדיק, אז עס האט א הגבלה, וואס דערפאר איז די "השראה" פארבונדן מיט א יום מסוים דוקא⁴⁴.

44 ראה כוזרי מאמר ב' פכ"ז. סידור (עם דא"ח) לג, ב"ג. אה"ת פרשתנו ע' איצב ואילך (ובנהנסמן שם). יצא קפט, א. ובכ"ח.

ולהעיר מלשון הרמב"ם ריש הלכות בית הבחירה: מ"ע לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבין בו הקרבנות כו' שנאמר ועשו לי מקדש. ולהעיר שלכמה גי' הביא הרמב"ם במנין המצות בריש ספר הדין מ"ע כ גס סיום הכתוב "ושכנתי בתוכם" (ראה רמב"ם ספר המדע ירושלים תשכ"ד).

45 אע"פ ד"ע רצון שלמעלה. . . וקדושת שבת ויירט הוא למעלה מגדר המקום והזמן (שו"ע אדה"ז אריה מהר"ח ס"א ס"ח). הרי זה ביחס להגבלה במקום וכניסת הזמן דלמטה (כמבואר שם). ואכ"מ.

ביי קרבן תמיד איז פארקערט: דאס איז אן ענין וואס איז דא שטענדיק, תמיד, אן הגבלות, וואס דערפון איז פארשטאנדיק אז די השראת הקדושה⁴⁶ שעל ידי קרבן תמיד איז (פארבונדן מיט דער התגלות פון דעם איבערשטן אליין ביי וועמען ס'איז) ניט שייך קיין שום שינויים ח"ו, ובמילא איז עס מאיר ושורה שטענדיק, בלי כל הגבלה.

און דאס גופא איז דער טעם פאר- וואס דאס פועלט ניט אז יעדער טאג זאל ווערן א יו"ט — ווארום וויבאלד אז די השראת הקדושה שעל ידי התמיד איז פארבונדן מיט(ן) איבערשטן מצ"ע וואס „אני ה'" לא שנית"י, איז עס ניט אין גדר פון זמן, נאר העכער פון זמן.

יא. קען מען דאך מיינען אז עס „בלייבט" העכער פון זמן און פועלט ניט אין זמן — טוט אויף דער פסוק אז דאס איז ניט אזוי, נאר אז אויך דעם קרבן תמיד דארף מען מקריב זיין „במועדו" — אז „בכל יום הוא מועד התמידים":

אע"פ אז דא רעדט מען וועגן א השראה באופן של „תמיד" (און „לא שנית") — איז אבער ניט דער פירוש אז עס האט ניט קיין (שייכות ו)פעולה אויפ'ן זמן, נאר „בכל יום הוא מועד התמידים", דער טאג — דער זמן גופא — ווערט אנדערש מצד דעם קרבן תמיד, נאר דאס זעט זיך ניט בגילוי.

קומט אויס אז אין דעם ענין פון קרבן תמיד ווערט א חיבור פון שני הפכים — „תמיד" (וואס איז ניט אין גדר זמן) און

46 להעיר מעשר קדושות (במקום) זו למעלה מזו (כלים פ"א מ"ז ואילך. רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז ה"ג ואילך). וראה לקמן הערה 49.
47 מלאכי ג, ו.

„לייכט“ (און ער „פילט“) דאס וואס „אני ה' לא שנית“, ובמילא איז אויך ביי אים ניטא קיין שינוי בעבודתו.

און דאס איז רש"י מדגיש, אז דורך דער עבודה פון „תמידים“ ווערט „כל יום“ א „מועד“, ווערט איבערגעמאכט יעדער טאג זיינער, ביז אז יעדער טאג איז א „אויסגעטיילטער“ טאג, ס'איז ניט קיין יום חול כשאר ימי החול נאר א יום מיוחד וקבוע אויף זיין קרבן — קירוב לה'.

און דורך דעם ווערט אויסגעפירט די שלימות הכוונה פון נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים⁵², אז מען פועלט קדושה ניט נאר אין ימים מיוחדים וקבועים בשנה, נאר אין יעדן טאג, אויך אין יעדן וואכעדיקן טאג.

וואס דאס איז ממהר דעם קיום היעוד פון שבת בכל הימים, ווען יעדער יום רגיל וועט זיין א יום שבת קודש — יום שכול שבת ומנוחה לחיי העולמים⁵³.

(משיחות ש"פ פינחס תשל"ב, תשד"מ)

„במועדו“ — דאס ווערט נמשך⁴⁸ אין א מועד וזמן קבוע⁴⁹.

יב. דער ענין אין עבודת האדם לקונו:

בשעת ביי א אידן איז זיין עבודה באופן „תמיד“, איז בא אים ניטא קיין שינויים בעבודתו: סיי בימות החול סיי בשבת ויו"ט ביז ביוה"פ (שבת שבתון)⁵⁰ — איז וועלכן מעמד ומצב ער זאל נאר זיין, און וואס פאר אן עבודה ער טוט — הערט זיך ביי אים איין זאך: קיום רצון פון אויבערשטן, „שאמרתי ונעשה רצו-ני“⁵¹. וואס אזא אופן „עבודה“ נעמט זיך מצד דעם וואס מאיז אינגאנצן איבער-געגעבן צום אויבערשטנס רצון, בא-אים

48) להעיר מלקו"ת צו (ת, ב) בביאור מנחת כה"ג דנאמר בה „מנחה תמיד דהיינו עד עולם ואעפ"כ הוא כח"י ביום המשח אותו כו". ע"ש. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 27 ואילך.

49) להעיר מחיבור ב' ההפכים במקום, ד, מקום ארון אינו מן המדה (יומא כא, א), אף שהוצרך להיות בדיוק „אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו גו" (תרומה כה, י"ד).

50) בעבודה המיוחדת דשבת, או דיו"ט כו'.

51) פרש"י פרשתנו כח, ח (בנוגע לקרבן תמיד). ובכ"מ.

52) תנחומא נשא טז.

53) תמיד בסופה.

מטות

א. אין הלכות נדרים¹ ברענגט דער רמב"ם (פון משנה²) דעם דין בנוגע צו נדרי קטן, וז"ל:

קטן בן שתים עשרה שנה ויום אחד וקטנה בת אחת עשרה שנה ויום אחד שנשבעו או נדרו . . בודקין אותן ושואלין אותן אם יודעין לשם מי נדרו . . נדריהן קיימים . . ואם לא ידעו אין בנדריהם ובדבריהם כלום. וצריכין בדיקה כל השנה כולה שהוא שנת י"ב לקטנה ושנת י"ג לקטן (ד.ה.³ א קטנה — פון תחילת שנת י"ב (בת י"א ויום אחד) ביז זי ווערט א בת י"ב ויום א'; און א קטן — פון תחילת שנת י"ג (בן י"ב ויום א') ביז ער ווערט א בן י"ג ויום א').

(און אין דער הלכה שלאח"ז איז ער ממשך:) כיצד הרי שנדרו . . בתחלת שנה זו ושאלו אותן ונמצאו יודעין ונתקיים נדרן ונדרו נדר אחר אפילו בסוף שנה זו צריכין בדיקה ואח"כ יתקיים. ואין אומרין הואיל ונמצאו יודעין בתחלת השנה אין צריכין בדיקה אלא בודקין אותן את כל השנה הזו כולה.

פרעגט דער כסף משנה⁴: „איני יודע מאין לו זה דבגמ'⁵ הכי אמרינן . . בודקין כל י"ב למה לי סד"א . . היכא דבדקנא ל' (יום) ולא ידעה להפלות אימא תו לא ליבדוק קמ"ל. ומשמע דטעמא משום דלא ידעה להפלות, הא אם ידעה להפלות לא צריך תו בדיקה."

און ער איז מסיים: ואפשר שרבינו ה' גורס⁶ היכא דבדקנא ל' וידעה להפלות אימא תו לא ליבדוק קמ"ל.

אויך דער רדב"ז זאגט „ונראה דגרסת רבינו היא וידע להפלות וכו'", און איז מוסיף: „וזה גרסא נכונה דאי לגרסת הספרים איכא לאקשוויי' וכי מפני שלא ידע להפלות בתחלת השנה לא ידע להפלות בסוף השנה ומאי קמ"ל תנא דאמר בודקים כל השנה, ולפי גרסת רבינו קמ"ל טובא" (אז אע"פ וואס „נמצאו יודעין בתחלת השנה" שטעלט מען אים נישט אויף דער חזקה אז ער איז „יודע להפלות", נאר ער דארף נאך אמאל בדיקה „אפילו בסוף שנה זו"⁸).

אבער אין פירוש המשניות⁹ שרייבט דער רמב"ם בפירוש „נבדקים כל י"ב . . ה' עולה במחשבתנו . . אם ישאלום שלשים יום ומצאם שלא יבינו נסתלקה חקירתם אמר אין הענין כן" — ד.ה. אז אויך ביים רמב"ם איז געווען די גרסא אין גמרא „ולא ידעה להפלות"¹⁰.

(6) וראה גם סמ"ג לאוין רמב.

(7) ועד"ז הקשה בב"ח לטו"ד שם. וראה גם משנה אחרונה למשניות נדה שם (וראה חכמת בצלאל שבהערה 13), דמה שייך לאחזוקה בקטנה (רע"ב נדה שם. וכן ברש"י נדה שם ד"ה תו לא ניבדוק). ובפרט שעשוי' להשתנות דהיכא דקשיא טפי אחיא לכלל דעת יותר (וראה בפרטיות אנציקלופדי' תלמודית ערך חזקה ב) — דמעיקרא סט"ו. וט"ו. וראה לקמן הערה 13, 25.

(8) ראה מאירי נדה שם „ונראה לי הטעם מפני שם כשבדקנום וידעו מקרה הוא שהי". ובב"ח שם — „דאיכא למימר דילמא בסוף השנה שכתו". וראה לקמן סעיף ג וסעיף ה.

(9) נדה שם.

(10) כמו שהעירו בכמה מפרשים.

(1) פ"א ה"א.

(2) נדה פ"ה מ"ו (מה, ב).

(3) וכן הפירוש ב' שנת י"ב . . ושנת י"ג כ"מ להלן בהש"ח.

(4) וכן בב"י לטו"ד סרליג.

(5) נדה שם.